

Hoe zit dat

Pest dat dier mij?

Foto: Patrick Palmen / BuitenBeeld

Interessante weetjes over samenleven met dieren

Hoe zit dat

Pest dat dier mij?

Om zorgeloos te kunnen genieten

In de loop van de evolutie palmde de mens een steeds groter tot gigantisch deel van het aardoppervlak in. Sommige diersoorten zagen in de vele vreemde constructies die als paddenstoelen uit de grond schoten een alternatief voor de steeds kleiner wordende open ruimte. Om en rond onze huizen vonden ze nieuwe nestlocaties, warme schuilplaatsen en voedsel. De mens zoekt op zijn beurt kansen om het contact met de natuur te behouden en probeert zo goed mogelijk voor de dieren te zorgen die zich in de buurt van zijn woning ophouden.

Wie geniet er niet van Merels die af en aan vliegen met een pak regenwormen voor hun jongen, twee Koolmezen die kibbelen om het lekkerste hapje op de voedertafel of Eekhoorns die verstoppertje spelen in een kastanjeboom? Wij hebben echter graag controle over wat er gebeurt op onze eigendom. Dieren houden zich niet altijd aan de regels die wij voor hen opstellen. *“Ik vind de vrolijk kwetterende bende Huismussen zo geestig maar ze kruipen onder mijn dakpannen en beschadigen de isolatie”* of *“die Steenmarter is prachtig maar zijn jongen op zolder houden me wakker”* of *“ik gebruik geen pesticiden in mijn moestuin maar nu eten de slakken mijn sla op”*. Met de tips in deze uitgave reiken wij jou oplossingen aan om te voorkomen dat wilde dieren in de buurt van je huis schade veroorzaken of dat je hen als lastposten gaat beschouwen. Wij zijn er immers mee gebaat dat mens en dier kunnen samenleven zonder conflicten.

Foto: Yves Adams / Vida

Ringmus

Inleiding	4
Inhoudstafel	5
Specht aan huis	6
Vandalenstreken	8
Onzichtbaar obstakel	12
Dakbewoners	14
Room with a view	20
Hoog bezoek	24
Marters over de vloer	26
Verdwaald in huis	30
Help! Mijn huisdier ...	32
Help! Mijn oogst ...	38
Gazonstress	44
Slimme rakkers	46

Over deze uitgave

"Pest dat dier mij" is het eerste deel uit de boekenreeks *"Hoe zit dat"*, in eigen beheer uitgegeven door Vogelbescherming Vlaanderen vzw.

Oplage: 8.000 exemplaren - eerste druk - nov. 2012

Eindredactie: Jan Rodts

Tekst: Inge Buntinx

Ontwerp: Katrien Philips

Waarom hamert die specht tegen mijn muur?

Af en toe tokken spechten tegen de muren van een woning. Op zich niet zo erg maar als het bv. om bepleisterde muren gaat, kan het pleisterwerk afbrokkelen. Waarom doet een specht dit? In dit stucwerk is toch geen voedsel te vinden? Er een nestholte in uithakken is toch ook niet mogelijk?

Spechten hameren op voorwerpen om drie redenen. De meest gekende is het weghakken van schors om aan de eitjes, larven, poppen of imago's van spinnen, kevers en andere insecten te komen. De andere redenen zijn seizoensgebonden: ze beitelen een nestholte uit of roffelen op stammen om enerzijds een partner te versieren en anderzijds aan soortgenoten duidelijk te maken dat dit territorium bezet is. Je kan aan het ritme van het hameren horen om welke spechtenssoort en over welk gedrag het gaat. Alleen de roffel gebonden aan het territoriaal gedrag gebeurt ritmisch en met een zeer hoge frequentie, liefst op voorwerpen die sterk resoneren zodat het geluid ver draagt. In een omgeving met gebouwen is het niet ondenkbaar dat diersoorten deze uitproberen, al dan niet om een tekort in hun eigen leefgebied op te vangen. Spechten zijn vrij schuw. Hang op de plaats waar ze schade aanbrengen een voorwerp dat wappert of geluid maakt in de wind en ze zullen deze plek ontwijken. Als alternatief kan je het eventuele tekort aan geschikte nest- of slaapgelegenheid opvangen door een spechtnestkast te voorzien. Tijdens de wintermaanden bieden gedroogde meelwormen of een pindacake met insecten een aanvulling op hun menu.

Verlucht die Groene Specht mijn gazon?

Groene Spechten zijn vaak op een grasveld te vinden waar ze met hun lange bek in de grond boren. Achteraf blijkt dat ze met hun grote snavel kegelvormige gaten in de grond maakten. Vreemd, want horen spechten niet tegen een boomstam te hangen? Wat komen ze in mijn gazon zoeken?

De Groene Specht is verzot op mieren. Nu doen de meeste mierensoorten die voornamelijk in bos- en heidegebieden leven het niet zo goed. Waarschijnlijk is de algemene verzuring van de bodem één van de oorzaken. De Groene Specht moet dus op zoek naar andere biotopen waar veel mieren zitten, bijvoorbeeld jouw gazon. Met zijn onhandig ogende sprongetjes speurt hij in het gras naar mierennesten. Hij maakt met zijn snavel een opening in de bodem tot in de kern van het mierennest en haalt met zijn lange, kleverige tong een voor een de mieren, poppen, larven en eieren naar boven. Je kan het dus positief bekijken: minder mieren, een goed verlucht gazon en een prachtige vogel in de tuin.

Foto: Yves Adams / Vilda

Groene Specht

Vallen vogels mijn vensters aan?

Vooraf tijdens de lente en zomer worden heel wat mensen geconfronteerd met bepaalde vogels die geobsedeerd lijken door één of meerdere vensters van hun woning of ruiten en spiegels van hun auto. Ze tikken en vliegen er tegenaan en maken daarbij met hun snavel en teennagels krasjes op het glas of koetswerk. Ze doen dit dag in dag uit, vaak tot bloedens toe.

Dit gedrag is een typisch verschijnsel van territoriaal gedrag bij vogels. Het manifesteert zich vooral tijdens het broedseizoen. De vogel ziet in een venster of ander reflecterend oppervlak zijn spiegelbeeld en beschouwt het als een mogelijke rivaal, een indringer. Hij wil deze concurrent absoluut weg uit zijn territorium en valt hem met veel strijd lust aan. Hij tikt en fladdert heftig tegen de ruiten of op het dak van de auto. Met de regelmaat van een klok controleert hij of de rivaal er nog is. Als je niet snel een oplossing voor dit probleem aanbiedt, blijft de vogel dit tijdens de hele broedperiode doen. Tijd dus om de handen uit de mouwen te steken.

Wanneer de vogel zijn spiegelbeeld niet meer te zien krijgt, zal hij automatisch stoppen met vechten. Hij denkt van zichzelf dat hij de sterkste was en de strijd won. Volgende tips nemen de reflectie weg of zorgen ervoor dat de vogel niet meer dichtbij durft te komen. Wissel de toepassingen af indien het gedrag na enkele dagen toch zou herbeginnen.

Rouwkwikstaart

TIPS

ALS VENSTERS SPIEGELEN

- Vele vogels beginnen hun gevecht onderaan het venster en vliegen telkens wat hoger tegen het glas aan. Tijdelijk een kartonnen strook onderaan de buitenzijde van het glas bevestigen, brengt soelaas.
- Kleef huishoudfolie tegen de buitenzijde van de vensters zodat de reflectie verdwijnt en het daglicht toch nog binnen kan.
- Hang aan de binnenzijde bleke gordijnen (dit helpt niet bij echt spiegelglas).
- Gebruik voorwerpen die wapperen in de wind of geluid maken: stroken aluminiumfolie, kleurrijke linten, strandballen of ballonnen, kleine windmolentjes in een bloempot, ...

ALS DE AUTO 'SLACHTOFFER' WORDT

- Dek de auto af met een doek of zeil.
- Span lakens voor de ruiten.
- Zet de auto in de garage.
- Bind een plastic zakje rond de zijspiegels.
- Knoop met een kort touwtje een ballon aan de ruitenwissers.

Siliconen als tussendoortje

10 Bij kraaiachtigen leidt het gevecht met een rivaal als spiegelbeeld vaak tot het wegpikken van siliconen of mastiek. Dit is immers de enige plek waar ze grip op hun 'tegenstander' kunnen krijgen, waarin ze kunnen pikken en waaraan ze kunnen trekken. Meestal gaat men ervan uit dat Kraaien dit doen als vorm van tijdverdrijf, een leuk spelletje.

Tracht het gedrag zo snel mogelijk te doorbreken. Hoe langer je wacht, hoe moeilijker het gedrag af te leren is. Gebruik eerst en vooral de meest efficiënte toepassing om de reflectie weg te nemen. Zorg er daarna voor dat ze fysiek niet meer aan de siliconen kunnen pikken; zet bijvoorbeeld bloembakken op de vensterbanken, plaats of hang voorwerpen die bewegen en hen afschrikken. Na verloop van tijd zouden de Kraaien moeten 'vergeten' dat er op deze plek iets interessants te vinden is. Ze zullen dan wellicht op zoek gaan naar een andere afleiding.

Kraaiachtigen zijn heel slimme dieren en begrijpen snel welke dingen al dan niet gevaarlijk zijn. Als je naar buiten gaat en je klapt in de handen, dan vliegen de vogels misschien wel weg maar vijf minuten later zijn ze er terug. Creëer een bepaalde vorm van verstoring waarvan de vogels de bron niet kunnen achterhalen. Zo beschouwen ze de omgeving als 'onbetrouwbaar'.

TIPS

ALS SILICONEN INTERESSANTER WORDEN

Plaats een radio nabij het geviseerde raam zonder de stekker in het stopcontact te steken. Draai de volumeknop van het toestel volledig open. Stel je strategisch op – de vogels mogen jou niet zien – en steek de stekker enkele seconden in het stopcontact zodra ze dichtbij komen. Door het plotse geluid schrikken de dieren en vliegen ze weg. Het is niet de bedoeling dat de radio blijft spelen want dan treedt er gewenning op.

Foto: Yves Adams / Vilda

Zwarte Kraai

Dode vogels op mijn terras

Men schat dat er wereldwijd jaarlijks een miljard vogels om het leven komen door tegen glazen obstakels te vliegen. De kans dat een vogel zich ook tegen een van jouw ruiten te pletter vliegt, is daarom relatief groot. Waarom zien vogels niet dat hier geen vrije doorgang is?

Twee vensters aan weerszijden van een gebouw vormen het grootste gevaar. Vogels zien gewoon een tunnelvormige corridor, geen hindernis. Daarnaast weerspiegelen alle glas-types, het ene al iets meer dan het andere, de lucht en wolken of onze tuin. Deze weerspiegeling doet de vogels twifelen waardoor ze tegen het glas vliegen. Een derde situatie is een klassieker. De plotse aanval van een Sperwer of huiskat veroorzaakt dadelijk paniek bij het gevleugelde volkje, dat naar alle kanten stuift om het gevaar te ontvluchten. In die omstandigheid zijn de vogels het noorden wat kwijt en lopen zij veel kans om tegen een ruit te botsen. Dikwijls ondergaat de Sperwer hierbij hetzelfde lot omdat hij tegen hoge snelheid de achtervolging had ingezet.

Iedereen kent wel de raamstickers, meestal met het silhouet van een roofvogel om raamslachtoffers te voorkomen. Het aanbrengen van deze stickers is in feite een waarschuwing en geen afschrikking, want de vogels uit de buurt blijven onverschillig

Afdruk Houtduif

Foto: Karl Van Ginderdaeren / BuitenBeeld

voor het beeld van een onbeweeglijke roofvogel. Deze silhouetten hebben niet de bedoeling de vogels de schrik op het lijf te jagen, maar wél om de ruit materieel zichtbaar te maken. Vergelijk het met de gezandstraalde motieven die op glazen deuren van openbare gebouwen staan. Maar hoe gebruik je deze stickers het efficiëntst? Op de meeste glastypes werken de stickers het best als je ze aan de buitenzijde van het raam kleeft, ongeveer één sticker per vierkante meter. Wanneer er veel schaduw op de ramen valt, kies je voor de witte stickers, bij veel zon op de ramen kies je voor de zwarte. Stickers met beide kleuren zijn natuurlijk in beide situaties bruikbaar. Een net, parelgordijn of bamboestokjes die voor het venster hangen of strandballen die voor het raam bengelen, geven hetzelfde resultaat maar zijn vanuit esthetisch oogpunt niet altijd gewenst.

Vind jij stickers of andere voorwerpen voor jouw raam niet mooi of belemmeren ze jouw uitzicht? Onderzoekers vonden een oplossing voor jou. Ze impregneerden doorzichtige stickers met een stof die het ultraviolet licht weerkaatst. Mensen kunnen dit deel van het lichtspectrum niet zien maar vogels wel. In hun ogen hangt er een opvallend gekleurd uithangbord dat zegt: “Opgelet! Gevaarlijk obstakel.” Er zijn tegenwoordig zelfs firma’s die glas vervaardigen waarin deze toepassing standaard verwerkt is.

Zwaluwen en strontjes

Wie denkt niet met heimwee terug aan de tijd dat de elektriciteits- en telefoonraden langs onze wegen vol zaten met Boeren- of Huiszwaluwen? Iedereen vindt zwaluwen leuk en iedereen vindt het zonde dat er in Vlaanderen nog zo weinig zwaluwen rondvliegen. Wie kan iets tegen zwaluwen hebben?

Je weet wel dat de Huiszwaluw haar nest bouwt tegen de buitenmuur van een huis, onder de dakrand of in de hoek van een raamkozijn. Een koppeltje legt drie tot vijf eitjes en als de jongen uitkomen, kunnen ze met hun uitwerpselen wel wat hinder veroorzaken. Vervloek jij daarom jouw huiszwaluwfamilie? Als je wilt voorkomen dat uitwerpselen zich ophopen op de vensterbank of de stoep, kan je simpelweg een mestplankje aanbrengen.

Foto: Daan Schoonhoven / BuitenBeeld

Huiszwaluw

Huiszwaluw

TIPS

ALS UITWERPSELEN IN HET OOG SPRINGEN

- Hang ongeveer 50 cm onder het nest een plankje van 25 x 35 cm met behulp van twee winkelhaken. Bevestig het plankje pas nadat de zwaluwen het nest voltooid hebben zodat hun aanvliegroute niet gehinderd wordt.
- Zorg voor een spatie van enkele centimeters tussen het plankje en de muur zodat de zwaluwen niet beslissen om ook onder de mestplank een nestje te bouwen.
- Neem het mestplankje na het broedseizoen weg en hang het terug op wanneer de zwaluwen het nest opnieuw in gebruik nemen.
- Jouw zwaluwenfamilie zal volgend jaar zeker terugkeren. Geniet met volle teugen van hun korte verblijf.

Vleermuizen op zolder

16 Vleermuizen zoeken tijdens de zomermaanden een plaats waar ze in groep voor het nageslacht kunnen zorgen. De meeste soorten verkiezen een kraamkamer waar het écht lekker warm wordt. Dit kan een grote ruimte zijn zoals een zolder, een oude schuur of een nis in een abdij of eerder een knus stulpje in een spouwmuur of onder dakpannen. Zitten er ook bij jou vleermuizen? Maak je dan zeker geen zorgen, er is niets ergs aan de hand.

In de meeste gevallen zal je hun aanwezigheid pas opmerken als je werkzaamheden uitvoert aan het dak. Vleermuizen veroorzaken doorgaans nauwelijks geluidshinder. Enerzijds brengen ze zeer zachte, piepende geluidjes voort, anderzijds kan je bij gelegenheid geritsel horen als ze 's avonds hun slaapplek verlaten en tegen de volgende ochtend terugkeren. Aangezien vleermuizen een winterslaap houden of zelfs wegtrekken tijdens de wintermaanden, is de eventuele geluidshinder van korte duur.

GOED OM WETEN

- Vleermuizenkeutels zijn super-de-luxe-meststof. Tuinliefhebbers betalen veel geld voor meststoffen op basis van guano. Jouw vleermuizen leveren ze gratis.
- Vleermuizen zijn insecteneters en eten tot duizend muggen per nacht. Een kolonie boven jouw slaapkamer kan je een hoop muggenbeten besparen.
- Alle soorten vleermuizen zijn bij wet beschermd. Hen doden of de kraamkolonies verstoren, mag niet.
- Vleermuiskasten worden meestal niet als kraamkamer gebruikt. Wél als slaapplek voor de mannetjes of voor vrouwtjes waarvan de jongen zelfstandig zijn.

Kleine Vale Vleermuis

Hoe merk je dan dat je vleermuizen te gast hebt? Meestal is er maar een beperkt aantal toegangswegen voor de vleermuis naar de slaapplek. Aangezien de hele kolonie van deze toegangsweg gebruikt maakt, is de kans groot dat onder deze opening kleine keuteltjes te vinden zijn. Een vensterbank die toevallig onder de invliegopening gesitueerd is, vangt de keutels natuurlijk op. Vleermuiskeutels zijn echter zeer droog en kan je eenvoudig verwijderen met een borsteltje. Wil je het jezelf nog gemakkelijker maken? Hang dan een mestplankje onder de invliegopening. Het zal de keutels keurig opvangen.

Ben je bang dat de kolonie zich te sterk uitbreidt? Geen nood, vleermuizen brengen maar één jong per jaar ter wereld waardoor de kolonie zelden sterk groeit. Indien de kolonie in de loop van de jaren toch groter zou worden, splitst zij zich gewoonweg op. Een deel van de groep blijft ter plaatse, het andere deel zoekt een nieuwe verblijfplaats.

Mus zoekt dak

De Huismus is een van die soorten die zich zeer sterk verbonden hebben aan de aanwezigheid van mensen. Zij is op en top een cultuurvolger. Het liefst van al kruipen Huismussen onder de pannen van jouw dak om een nestje te bouwen. Onze huidige bouwtechnieken zorgen er echter voor dat ze nauwelijks of geen openingen meer vinden om te schuilen of nestelen. Op de plaatsen waar ze nog wel onder de dakpannen kunnen, bestaat de kans dat ze op termijn het isolatiemateriaal beschadigen. Het gebruikte nestmateriaal belemmert soms de ventilatie tussen de dakpannen en het onderdak. Hoewel je de mussen zelf waarschijnlijk niet kwijt wilt, is het logisch dat jij dit niet prettig vindt.

Parende Huismussen

De vogelvide vormt dé oplossing die rekening houdt met zowel de eisen die jouw mussenkolonie stelt als de huidige bouwnormen. Hierbij voorkomt de vide natuurlijk ook dat de Huismus of andere vogelsoorten zich verder onder het dak verspreiden en daarbij het isolatiemateriaal beschadigen. Je geeft jouw Huismussen hierdoor een geschikte nestplaats onder het dak binnen een door jou afgebakende zone.

De mussenvide is eenvoudig en snel te installeren. Bij een bestaand dak schuif je de onderste rij pannen eventjes omhoog. Meer ruimte heb je niet nodig om de vide te monteren. Daarna schuif je de pannen gewoon terug op hun plaats. Plan je sowieso een dakrenovatie? Dan is er helemaal geen extra voorbereiding of bouwkundige aanpassing vereist.

Meeuwenmanieren

De laatste jaren worden meer en meer mensen geconfronteerd met meeuwen of Scholeksters die op het platte dak van hun huis of bedrijf broeden, zeker als het een zogenaamd kiezeldak betreft. Enkele tientallen jaren geleden was daar nog helemaal geen sprake van. Op het eerste zicht vormt dit geen onoverkomelijke problemen tot je merkt dat die vogels (vooral dan de meeuwen) hun nest hevig verdedigen tegen vermeende indringers, jouw vuilniszakken overhoop halen om voedsel te vinden, jouw auto besmeuren of je ieder jaar verweesde of gekwetste jongen op de stoep vindt. Waarom broeden deze vogels niet gewoon in hun natuurlijke biotoop?

Om te vermijden dat meeuwen daken blijven opzoeken om te broeden, zijn er vooral beleidsmatige acties nodig. Eerst en vooral moet het onnatuurlijk voedselaanbod voor meeuwen weggewerkt worden. Ten tweede moeten meeuwen gestimuleerd worden te broeden op plaatsen waar ze geen overlast kunnen veroorzaken en ten derde moeten de bestaande broedbiotopen beschermd worden. De meeuwen ruilden hun oorspronkelijk broedgebied immers in voor jouw dak omdat ze hun eigen vaste stek beetje bij beetje moesten afstaan wegens uitbreidingen in haven- en industriegebieden. Tenslotte hou je de meeuwen weg als broedvogel op plekken waar lokale overlast vermoed wordt. Door enkel te focussen op het verjagen van meeuwen zullen ze zich verder verspreiden en op meer plekken lokale overlast veroorzaken. Het doden van meeuwen is noch een afdoende noch een duurzame oplossing. Wanneer je uit een populatie individuen wegneemt, vullen meeuwen uit naburige populaties de vrijgekomen plaatsen gewoon weer in.

Wat kan jij als particulier doen? Mensen werpen de meeuwen al jarenlang voedsel toe. Ondertussen hebben de meeuwen geleerd dat ze die wafel of dat ijsje evengoed zelf uit jouw handen kunnen graaien. Stop dus met meeuwen te voederen. In vele kuststeden is dit immers al verboden via een stedelijke verordening of politiereglement. Zorg ervoor dat het huisvuil in een heel stevige plastic zak zit of beter nog in een metalen emmer of PVC-container zodat het onbereikbaar wordt voor meeuwen en andere dieren (Vossen, katten). Maak de tijdspanne tussen het buitenzetten en

het ophalen van de vuilniszakken zo klein mogelijk. Maak van jouw dak een onaantrekkelijke broedplaats; veroorzaak verstoring of maak het dak onbereikbaar. Tot slot kan het geen kwaad als we bij het omgaan met meeuwenhinder uitgaan van de positieve gedachte dat deze vogels bij de zee horen en zelfs een niet onaardige mascotte kunnen zijn.

Foto: Hans Schouten / Fotonatura

Room with a view

Foto's: Jan Rodts

Scholekster

Scholeksters zonder strand

De oorspronkelijke biotoop van de scholekster bestaat uit schelpenstranden, wadden, schorren en duinen. Beschikbare kustgebieden zonder verstoring zijn schaars geworden. Vanaf 1950 paste deze bontgekleurde kustvogel zich aan en koloniseerde hij opgespoten haventerreinen, weiden of akkers wat resulteerde in een stijging van de populatie. Maar opnieuw gaat er geschikte habitat verloren door onder meer het gebruik van andere landbouwteelten en -technieken of door verkavelingen. Opnieuw moeten Scholeksters zich stukje bij beetje aanpassen en op zoek gaan naar andere geschikte plaatsen. Platte daken met een kiezel- of grindbedekking lijken verdacht veel op hun natuurlijke biotoop. Bovendien zijn ze hier veilig voor viervoetige predators. Vliegende predators vormen mogelijk wel nog een gevaar omdat er op het dak weinig of geen beschutting te vinden is. Bij gevaar drukken scholeksterjongen zich plat tegen de grond en versmelt de kleur van hun donskleed met deze van de kiezelsteentjes. Een perfect alternatief! Of toch niet? Het specifieke voedergedrag van de Scholekster

Scholeksterjongen

maakt het mogelijk om haar jongen op het dak uit te broeden. Hoewel scholeksterjongen nestvlieders zijn, brengen de oudervogels het voedsel naar de jongen. Vele andere nestvlieders moeten onmiddellijk zelf hun kostje bijeenstellen. Regenwormen of schaaldieren zijn natuurlijk niet op een kiezeldak te vinden. De ouders vliegen dus heen en weer tussen het dak en aanpalende voedselrijke weilanden. Dit kost extra energie. Bovendien zijn de kuikens vaak niet geduldig genoeg om op het dak te blijven tot ze vliegvlug zijn en belanden ze op de grond waardoor ze kwetsuren kunnen oplopen. Daar lopen ook wij, mensen, rond waardoor we onbewust de voederbeurten verstoren. De jongen verschuilen zich voor ons waardoor de ouders hen ook moeilijker terugvinden. Zo zie je maar dat deze ogenschijnlijk perfecte alternatieve broedlocatie ook andere, moeilijk te vermijden problemen kan opleveren. Hou de Scholeksters dus goed in de gaten. Na een maand kunnen de jongen vliegen en zullen ze hun ouders volgen. Vind jij een verweesd of gekwetst kuiken? Check eerst of je de ouders nog ziet en contacteer dan zo snel mogelijk een erkend Opvangcentrum voor Vogels en Wilde Dieren om te horen hoe je deze kuikens kan helpen.

Elk schouwkje heeft zijn kauwtje

Kauwen zijn sociale dieren. Communicatie met soortgenoten vinden ze heel belangrijk. Ze broeden dan ook graag in elkaars buurt. Het zijn holenbroeders, wat het voor hen niet gemakkelijk maakt geschikte nestplaatsen te vinden. Zoek maar eens voldoende holtes op korte afstand van elkaar om de hele kolonie te huisvesten. Kauwen zijn, net als alle andere kraaiachtigen, uiterst slimme vogels en hebben tegenwoordig een geweldige oplossing voor dit probleem gevonden, namelijk de schouw op jouw dak én die van jouw burens én die van de overburen én ...

Spijtig genoeg kunnen Kauwen die in schouwen broeden ernstige problemen veroorzaken. Kauwen gebruiken immers veel nestmateriaal. Nesten in schouwen van twee meter dik zijn geen uitzondering. Ze gebruiken vooral boomtakken maar ook stukken stof, plastic of ander afval. Dit nestmateriaal blokkeert de ventilatie van de schouw. Iedereen weet hoe belangrijk het is ervoor te zorgen dat een schouw de rook of gasen zoals koolstofmonoxide goed afvoert. Bij schouwen die in verbinding staan

Foto: Yves Adams / Wilda

Nestmateriaal in schouw

met een open haard vergroot het risico op schouwbrand. Om te beletten dat Kauwen in jouw schouw broeden, sluit je de rookgaten best af met gaasdraad of met een metalen roostertje (inox) met mazen van maximum drie cm diameter. Gaasdraad is echter geen oplossing op lange termijn; Kauwen zijn erg inventief en kunnen de draad met hun sterke snavel loswrikken. Zorg ervoor dat de rookgaten geruime tijd voor de broedperiode afgesloten worden. Als de Kauwen er toch in slaagden om in jouw schouw te nestelen, wacht je best tot het einde van het broedseizoen (september) om actie te ondernemen. Geef de Kauwen de kans om hun jongen groot te brengen. Zodra het nest verlaten is, laat je een professionele schoorsteenveger het nestmateriaal verwijderen. Hij kan gelijktijdig de schouw reinigen en het roostertje plaatsen. Zonder dit roostertje zullen de Kauwen volgend jaar zeker en vast terugkomen en een nieuw nest bouwen.

Nestelen de Kauwen in een schouw die niet in gebruik is? Geniet dan maar van de capriolen van deze snuggere vogels.

Foto: Jan Rodts

Steenmarters op zolder

26

Steenmarters zijn territoriale dieren maar verdedigen hun leefgebied enkel tegen soortgenoten van hetzelfde geslacht. Een territorium van een mannetje kan dus deels overlappen met dat van één of meerdere vrouwtjes maar andere mannetjes moeten uit de buurt blijven. Anderzijds beschermt een vrouwtje haar territorium alleen tegen vrouwelijke concurrenten. Een Steenmarter gebruikt meerdere schuil- en slaappleatsen in de vorm van takkenhopen, dichte struwelen en hooibalen maar ook schuren, stallen, tuinhuisen en zolders zijn geschikt. In het algemeen merken mensen weinig van de aanwezigheid van Steenmarters in hun omgeving, maar als gast op zolder is hij niet echt geliefd.

STEENMARTERS DE DEUR WIJZEN

- Breng op strategische plaatsen sterke geuren van een Anti-marter spray*, resten van oude parfums of ammoniak aan. Na een tijd zou echter gewinning kunnen optreden.
- Apparaatjes met voor de mens onhoorbare, ultrasone geluiden werken goed in open ruimtes. Muren en meubels vormen echter een ondoordringbare buffer voor deze geluiden.
- Steenmarters houden absoluut niet van verstoring. Loop tijdens de ochtend- of avondschemering even rond op de zolder en maak veel lawaai; verschuif dingen of stofzuig. Heb je zelf geen tijd? Laat de radio spelen of de hond regelmatig rondsnuffelen.
- Voorkom dat Steenmarters binnen kunnen. Zoek de opening(en) waarlangs ze in huis kunnen geraken, een opening van vijf centimeter volstaat. Sluit deze op een degelijke manier af, bijvoorbeeld met martergaas. Pas op! Zorg ervoor dat je de marter niet opsluit, dicht de openingen enkel als het donker is wanneer hij op jacht is. Controleer vooraf of er geen jongen aanwezig zijn die nog niet kunnen vluchten.

Marters zijn nachtactief en dat kan je horen. Hun geritsel, gestommel en gebonk of het kabaal van spelende jongen houden de menselijke bewoners van het huis vaak uit hun slaap. Daarbovenop veroorzaken ze soms geuroverlast afkomstig van latrines – vaste hoekjes waar ze hun uitwerpselen achterlaten – of rottende prooiresten. Door hun nieuwsgierig en speels karakter doen ze eveneens niets liever dan overal aan bijten. De Steenmarter is een beschermde diersoort. Hij staat in het Jachtdecreet van 24 juli 1991 aangeduid als ‘overig wild’ maar de jacht erop is al vele jaren verboden. Steenmarters doden of vangen is dus illegaal maar ook zinloos. Een vrijgekomen territorium wordt spoedig door nieuwkomers ingenomen, die via achtergebleven geursporen dezelfde schuilplaatsen vinden en opnieuw schade kunnen aanrichten. De truc is dus om ze buitenshuis te houden waar ze geen hinder veroorzaken.

*Er is een groot verschil in efficiëntie tussen de verschillende soorten Anti-marterspray die in de handel verkrijgbaar zijn. Informeer je vooraf over hun kwaliteit en de juiste toepassingswijze.

Steenmarters en autokabels

Steenmarters zijn blijkbaar ook verzot op het doorbijten van autokabels. Hiervoor zijn verschillende hypothesen. Deze dieren zijn speels en kabels zijn relatief veerkrachtig, wat het leuk maakt om ermee te spelen. Of, er zouden stoffen in de kabels zitten die afkomstig zijn van visverwerking. Deze geur, die zich nog beter verspreidt als de motor warm is, is voor hen onweerstaanbaar. Tot slot heeft men gemerkt dat Steenmarters auto's vaak als schuilplaats gebruiken en er geurvlaggen achterlaten als territoriumafbakening. Concurrenten die deze geurvlakken opsnuiven maar de 'eigenaar' niet vinden, zouden zich hierom afreageren op de bedrading. Wat de oorzaak ook moge zijn, voorkomen is beter dan genezen.

TIPS

ALS MARTERS KABELS ONDER(H)TANDEN NEMEN

- Gebruik de Anti-marterspray of apparaatjes met ultrasone geluiden.
- Plaats de auto in een garage waar ze niet binnen geraken.
- Sommige automerken stellen beschermende kunststofplaten voor motor- en bougiekabels ter beschikking.
- Parkeer de auto op een 'tapijt' van kippengaas. De meeste Steenmarters lopen immers niet graag over een onstabiel oppervlak.
- Elektrische matjes sluiten de toegang tot de ruimte onder de motorkap af. Ze geven een elektrisch schokje wat hen afschrikt om terug te komen.

Vergeet niet dat Steenmarters alleen maar een veilig onderkomen zoeken. Help hen door in de tuin of een aangrenzend bosje ruimtes te voorzien waar ze wel veilig kunnen verblijven. Gun hen een plekje onder een vaste houtmijt of takkenhoop, in een holle boomstam of een oude schuur.

Foto: Ludwig Beate / BuitenBeeld

Steenmarter

Batman over de vloer

30 Vergissen is menselijk maar het kan ook dieren overkomen. Door nieuwsgierigheid, onoplettendheid of gewoon per abuis sukkelen wilde dieren wel eens via een openstaande deur of een geopend raam een huiskamer of ander vertrek binnen. Binnen geraken is één ding, terug buiten geraken is een pak moeilijker omdat een wild dier in een afgesloten ruimte uit pure angst de uitgang niet meer terugvindt. Hoe wijs je deze dieren op een rustige manier en zonder stress te veroorzaken de snelste weg naar de vrijheid?

Je zal zeker niet de eerste zijn die zich een hoedje schrikt als je 's avonds plots een donkere schim door de living of slaapkamer ziet cirkelen. Een vleermuis in huis! Je hoeft helemaal niet bang te zijn. Vleermuizen zijn totaal ongevaarlijk. Ze zullen je niet aanvallen en raken al helemaal niet verstrikt in jouw haren. Wil je dit vliegend zoogdierkje zo snel mogelijk terug buiten? Door met je armen rond te zwaaien of de vleermuis trachten te vangen, raakt ze in paniek en zal ze alleen maar heviger rondvliegen.

Zet een raam open, doe het licht uit en ga even naar een andere kamer of blijf muisstil zitten. Als alles rustig is, vinden vleermuizen zonder probleem op eigen houtje de weg naar buiten. Ontdek je echter overdag een vleermuis hangend achter een gordijn of in een donker hoekje? Haal haar met een dikke handschoen of handdoek voorzichtig van de muur en plaats haar in een kartonnen doos. Leg een verfrommelde doek in de doos waar de vleermuis tussen kan kruipen. Plaats na het invallen van de duisternis de doos buiten en open ze. Hou vanop een afstand de doos in de gaten zodat er geen andere dieren de vleermuis bedreigen. Je kan het diertje bij valavond ook met de kop naar beneden tegen de schors van een boom hangen. De vleermuis zal weldra op de wieken gaan.

Merk je echter dat de vleermuis gekwetst is of na enkele uren nog steeds niet weg vloog? Neem dan contact op met één van de erkende Opgangcentra voor Vogels en Wilde Dieren.

Rondfladderende vogels

Je krijgt een vogel gemakkelijk terug uit jouw huis door ervoor te zorgen dat de uitgang de enige opening is waar daglicht vandaan komt. Zet de deur of het grootste raam in die ruimte wagenwijd open. Verduister alle andere vensters en knip het licht uit. Zorg ervoor dat je zelf niet tussen de vogel en de ontsnappingsroute staat of verlaat tien minuutjes deze kamer. De vogel zal snel gevlogen zijn ...

Dwergvleermuis

Kippen als lekkere hapjes

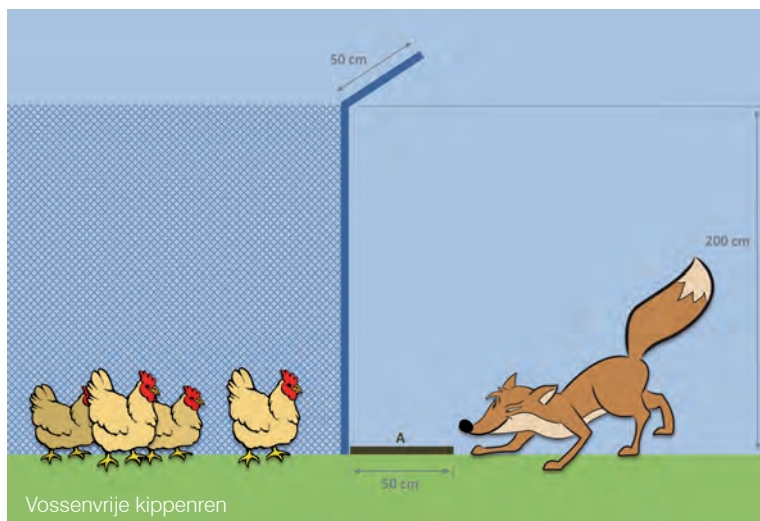
Het is heel treurig als je op een ochtend in plaats van lekkere, verse eieren een aantal doodgebeten kippen aantreft in jouw kippenren. Voldoende reden om een welgemeende vloek uit te spreken over de vermoedelijke dader. Maar, wie is deze dader en hoe zorg je ervoor dat dit in de toekomst niet meer gebeurt? Naar de wapens grijpen, is geen oplossing.

Niet alleen Vossen maar ook Steenmarters, loslopende honden en eventueel roofvogels laten een gemakkelijk bereikbaar hapje niet liggen. Hoe zou je zelf zijn? Bovendien durven ook Bruine Ratten en Wezels wel eens kippeneieren te stelen. Jij hebt er dus alle belang bij om jouw kippen op een veilige manier te huisvesten. Gelukkig gaan de meeste van deze roofdieren vooral 's nachts op zoek naar voedsel waardoor er heel simpele en goedkope oplossingen voorhanden zijn. Een goed afgesloten nachthok met een luikje dat je 's avonds sluit en 's ochtends weer opent is er één van. Plaats een automatisch luikje met lichtsensor indien je zelf geen tijd of zin hebt om iedere dag de kippen binnen en buiten te laten. Werkt perfect!

Foto: Jan Rodts

Automatisch afsluitbaar nachthok

Aangezien Vossen en honden makkelijk over een obstakel van anderhalve meter hoog kunnen springen, is de omheining best twee meter hoog. Een strak gespannen draad met een maaswijdte van maximum 7 cm – 3 à 4 cm is ideaal – bemoeilijkt het klimmen. Als je de bovenzijde van de omheining naar buiten plooit onder een hoek van ongeveer 45 graden is het voor Vossen praktisch onmogelijk om over de afsluiting heen te klauteren. Hou er rekening mee dat een aanpalende muur, een tuinhuis of een stevige struik hen een ideaal opstapje geeft om bij de kippen te geraken.

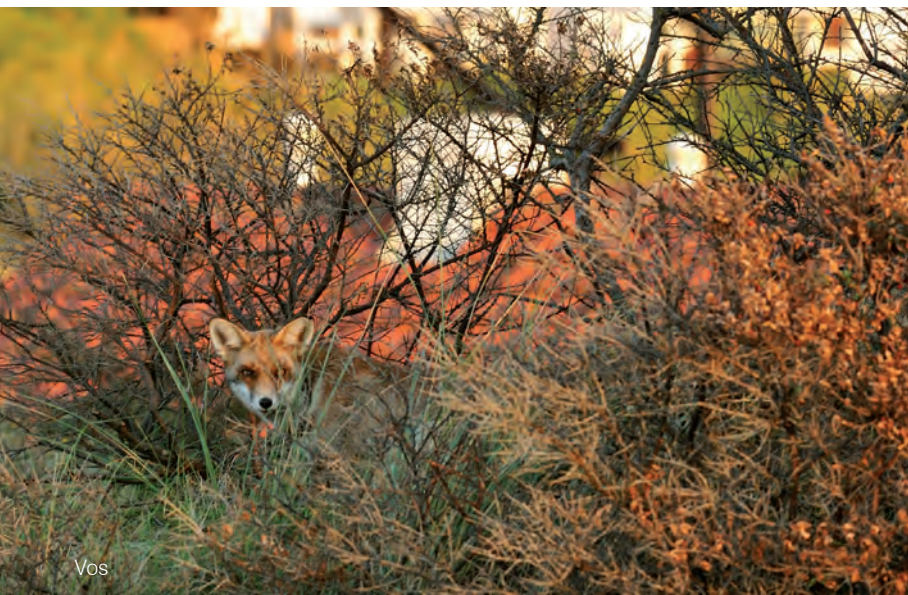
Als alternatief kan je schrikdraden voorzien. Breng een eerste draad aan op een halve meter hoogte en een tweede helemaal bovenaan de afsluiting (minstens anderhalve meter hoog). Als je de draadafsluiting een halve meter diep in de grond stopt, houdt dit dieren tegen die graven. Tegels, betonplaten of een platliggende strook gaas (A) aan de buitenzijde van de omheining geven hetzelfde resultaat. Vossen graven steeds met hun neus tegen de draadafsluiting, ze denken er immers niet aan om vóór de tegels te graven.

Help! Mijn huisdier ...

Foto: Yves Adams / Vilda

Heb je een hond? Laat hem in de tuin loslopen en hij beschermt jouw kippen. Vossen en Steenmarters zullen aanwezige honden immers mijden. In mindere mate nemen ook roofvogels kippen te grazen. Meestal gaat het dan om onervaren, jonge dieren die hun jachttechnieken nog niet onder de knie hebben of om in gevangenschap geboren en opgekweekte roofvogels die ontsnapt zijn. Dergelijke vogels zoeken de gemakkelijkste weg om voedsel te vinden. Merk je toch een roofvogel in jouw kippenhok op? Span dan een fijnmazig net over de ren. Met al deze eenvoudige en budgetvriendelijke tips kan je alvast aan de slag om jouw pluimvee afdoende te beschermen. Zo hoef je geen enkel roofdier te vrezen.

Vos

TIPS

VOSSEN EN VOLKSGEBRUIK

Het verspreiden van mensen- en hondenhaar (bijvoorbeeld uit een hondenkapsalon), oude schoenen, azijn en menselijke urine zouden Vossen uit het kippenhok weghouden. Het zijn stuk voor stuk middeltjes die mogelijk werken door de specifieke geur die ze afscheiden. Als ze werkelijk effect hebben, moet men hoogstwaarschijnlijk rekening houden met het tijdelijke karakter ervan. Daarnaast zou een radio in de buurt van het kippenhok ook zijn effect niet missen, vooral als de gekozen frequentie doorgaans praatprogramma's in plaats van muziek uitzendt.

Reigers en vissen

Bij verscheidene diersoorten kiezen vrouwtjes hun mannelijke partner op basis van opvallende, kleurrijke patronen. De intensiteit van de kleuren toont onder meer aan dat de mannetjes in goede conditie zijn. Eventuele predators zien deze kleurrijke patronen natuurlijk ook gemakkelijk. Het is daarom belangrijk om een goede balans te vinden tussen 'aandacht trekken' en 'ongezien blijven'. Onze inheemse vissoorten zijn in het algemeen goed gecamoufleerd. Buik en flank zijn meestal bleker gekleurd zodat roofvissen hen moeilijker zien als ze hen 'van onderuit' bekijken. Anderzijds is hun meer donkere rugzijde moeilijk te onderscheiden van de donkere bodem voor roofdieren 'van bovenaf'. Wij mensen kweken echter vooral mooie, opvallend gekleurde vissen met oranje, rood, zwart en/of witte tekeningen. Denk maar aan Goudvissen en de Koi, de populaire kweekvariant van de Karper.

Blauwe Reiger

Het is dus niet te verwonderen dat vogels zoals een Blauwe Reiger het super gemakkelijk vinden om hun slag te slaan in onze ondiepe tuinvijvers. Waarom moeilijk als het ook makkelijk kan?

Reigers landen zelden midden in een tuinvijver. Ze wandelen het liefst vanaf de begane grond het water in. Het is dus al een goede start als je verhindert dat de reiger aan de waterkant geraakt of voorkomt dat hij een rustig plekje vindt om op de uitkijk te staan. Als je hiernaast extra schuilplaatsen voor de vissen creëert door verschillende waterplanten, (overhangende) stenen, vlotjes of brugjes te voorzien, overleven jouw vissen alvast veel langer. De waterplanten en stenen zorgen bovendien voor variatie in de vijver zodat ook amfibieën en libellen er zich thuis voelen.

TIPS

ALS REIGERS ER MET JE VISSEN VAN DOORGAAN

- Plant aan de vijverrand een strook dichte begroeiing of span een draad op 20 centimeter hoogte en op 15 centimeter vanaf de waterkant waardoor de reiger niet in het water kan stappen. Indien nodig voorzie je een tweede draad op 30 cm afstand.
- Span draden – liefst geen visdraad – boven de vijver met daaraan enkele linten. Op deze manier voorkom je dat de reiger erin verstrikt raakt.
- Voorzie bewegende objecten zoals fonteintjes – al dan niet verbonden met een bewegingssensor – en windmolentjes, deze schrikken de reiger af. Ook decoratieve spiegelballen die je langs de rand legt of laat drijven, werken goed.
- Koop een reiger in kunststof met bewegingssensor. Van zodra een dier in het bewegingsveld van de sensor komt, spuit uit de snavel van de namaakreiger een forse straal water waardoor de echte reiger het voor bekeken houdt.

Knabbelende Konijnen

Konijnen behoren qua uiterlijk veruit tot de schattigste dieren in Vlaanderen. Uiterst zachte bolletjes met lange, grappige oren en een koddig rond staartje. Ze zijn hét voorbeeld van dieren met een hoge aaibaarheidsfactor. Hoe lief kan een dier niet zijn? Toch zorgt ook dit snoezige knuffelbeest af en toe voor de nodige frustraties. Vooral moestuinliefhebbers zien Konijnen toch liever in een aanpalend weiland rondhuppelen in plaats van in hun eigen tuin. Ze knabbelen immers zeer graag aan de met veel liefde geteelde sla en worteltjes of sappige begonia's ...

Konijnen kan je eenvoudig uit de moestuin houden door er kippengaas van ongeveer één meter hoog en met een maaswijdte van vier centimeter en een draaddikte van minimum één millimeter, rond te plaatsen. Als je de gaasdraad vijftien centimeter ingraaft of hem tegen het maaiveld een stuk naar buiten omplooit, kunnen de Konijnen er niet onderdoor graven. Laat eventueel 's nachts een radio in de moestuin spelen tijdens konijnenrijke periodes, bij voorkeur op een zender waar veel gepraat wordt. De Konijnen denken dan dat er mensen zitten en blijven uit de buurt.

Wil je genieten van een mooi ingerichte siertuin mét Konijnen? Er zijn zeer veel bloemen, struiken, bomen en groenten die Konijnen minder graag eten. Bekijk wat er in de omgeving groeit zonder vraatschade van de Konijnen en plant vooral deze soorten aan. In de tabel hiernaast vind je een beknopte selectie van planten waar Konijnen niet dol op zijn.

Moestuin	Siertuin		Kruidentuin
	<i>Bomen en struiken</i>	<i>Sierplanten</i>	
ui	krentenboompje	stokroos	dragon
prei	vlinderstruik	akelei	munt
look	meidoorn	bijvoet	basilicum
pompoen	dwergmispel	vingerhoedskruid	marjolein
asperge	beuk	lupine	steentijm
tomaat	dopheide	bosanemoon	bonenkruid
wortel	aalbes	meiklokje	lavendel
peterselie	zwarte bes	hyacint	salie
rabarber	vlier	narcis	koninginnekruid
aardappel	acacia	kattenkruid	goudsbloem

Fruitsnoepers

Ben jij ook zo dol op vogels in jouw tuin, maar vind je het vervelend dat ze het fruit opeten voor je zelf de kans krijgt het te plukken? Frustrerend, maar volgende tips kunnen wellicht helpen. Wie niet waagt niet wint. Er is maar

40

Spreeuw

één manier om zeker te zijn dat tuinvogels niet met jouw fruit gaan lopen; overspan de fruitboom die je wilt beschermen met een vogelnet of -gaas. Toch is het in de praktijk niet gemakkelijk om netten te vinden waar geen vogels in verstrikt raken. Dit moet je te allen tijden voorkomen. Er bestaan veiligere alternatieven zodat jij meer fruit kan oogsten.

De bakenkaart is een van de nieuwe technieken om vogels uit fruitbomen te weren. De reflecterende elementen weerkaatsen zowel daglicht als de voor ons onzichtbare maar voor vogels zichtbare UV-straling. De bakenkaarten gebruikte men initieel om vogels te waarschuwen voor hoogspanningskabels, maar men stelde vast dat ze ook hun nut hebben om fruit te beschermen. In grotere boomgaarden plaats je elke tien meter minstens

één bakenkaart. Heb je één of enkele fruitbomen, zorg er dan voor dat er aan beide zijden een bakenkaart staat of hangt zodat er geen 'dode hoek' gecreëerd wordt of gebruik een lange paal om de kaart hoger dan de bomen te hangen. Om situaties met weinig daglicht – zoals op grijze, mistige dagen, in de schemering of 's nachts – op te vangen, bevat de bakenkaart ook fluorescente elementen. De bakenkaart werkt dus zoals een reflector én als een 'glow-in-the-dark-sticker'.

Kleinere fruitbomen hang je vol met vlaggen, linten, ballonnen, oude cd's, belletjes, enzovoort. Je hebt veel flapperende en klingelende voorwerpen nodig om de vogels van alle takken weg te houden maar het staat vast dat je een groot deel van jouw fruit zelf zal kunnen plukken. Dit is eveneens de goedkoopste manier om vogels uit jouw fruitboom te houden. Een duurdere versie van deze huis-tuin-en-keuken-spulletjes zijn vogelverschrikkers die periodiek automatisch opgeblazen worden (scary man) of die lukraak lichtflitsen of geluiden produceren.

Hou er rekening mee dat vogels uiteindelijk wennen aan de meeste afweermethodes. Het is dus belangrijk om ze enkel toe te passen op het moment dat er effectief fruit aan de bomen hangt. Beperk de periode waarbinnen je de methodes toepast, verplaats de voorwerpen of verwissel ze regelmatig. Verwijder na het oogsten de afweermiddelen zo snel mogelijk. Op deze manier behaal je de grootste winst.

Vergeet niet om in een rustige hoek ook enkele bessenrijke struiken te planten waar vogels wel van mogen eten. Vlier, lijsterbes, Gelderse roos, meidoorn, hondsroos en kardinaalsmuts bieden een alternatief voor jouw gulzige tuinvogels.

Foto: Foreest Groen Consult

FireFly bakenkaart

Een spoor van slakken

Egels, Merels, Spreeuwen, lijsters, Mollen en amfibieën vinden slakken een heuse lekkernij. Ze verwijderen met alle plezier dit sappig tussendoortje van de planten. Anderzijds moeten slakken natuurlijk ook eten. Het lekkerst zijn frisse stengels en pas ontluikende blaadjes. Alles volspuiten met pesticiden voorkomt vraatschade aan planten, maar pesticiden doden natuurlijk niet alleen de slakken. Jouw huisdier of de aanwezige vogels, zoogdieren én de insecten waarmee ze zich voeden, kunnen hier ook van sterven. In een ecologisch ingerichte tuin is het gebruik van pesticiden sowieso taboe. Hoe verklein je dan de vraatschade door slakken in de tuin?

Eerst en vooral is het belangrijk om te weten dat huisjesslakken veel minder vraatschade veroorzaken aan bloeiende bloemen en planten dan naaktslakken. Het best kan je naaktslakken uit de sier- of moestuin krijgen door ze handmatig te verwijderen. Naaktslakken zijn nachtactief omdat ze gevoelig zijn voor uitdroging door de zon. Je hoeft echter niet perse 's nachts op pad te gaan om hen te zoeken. Je kan slakken lokken door een natte doek onder een omgekeerde bloempot te leggen. Naaktslakken zoeken immers vochtige, beschaduwde plaatsen op om de dag door te brengen. Schillen van citrusvruchten oefenen ook een sterke aantrekkingskracht uit op hen. Als alternatief vind je in de handel vallen waarin de slakken levend gevangen worden. Op deze manier is het kinderspel om hen enkele honderden meters verderop in een bloemenrijke berm terug vrij laten.

Wil je voorkomen in plaats van genezen? Laat in maart of april, vóór je de moestuin inzaait, de kippen een tijdje rondscharrelen. In deze periode leggen de slakken immers eitjes en de kippen vissen deze uit de bodem. Plant rondom kwetsbare groenten een brede boord met tijm, knoflook, salie of andere planten die slakken niet lekker vinden. In de handel zijn eveneens kopertape of koperen anti-slakkenringen te verkrijgen waarmee je een barrière rond de bloembak maakt. Het koper geeft een onaangenaam gevoel op de slakkenhuid waardoor ze hier niet overheen kruipen.

Een tuin vol bulten

De laatste decennia is het mode om te pronken met een perfect egaal grasveld. Alles moet netjes, ordelijk en 'binnen de lijntjes' ogen, zo vlak als een biljartlaken. En dan word je op een dag wakker en is het prachtige grasveld ontsierd door molshopen. Hoe vaak je de hopen ook plat duwt, er komen er telkens nieuwe bij. Wat nu?

Eerst en vooral kan je je afvragen of die molshopen nu echt zó storend zijn. Oké, het grasveld toont iets minder 'spic en span' maar is dit zo belangrijk? Mollen spelen immers hun rol in het ondergrondse ecosysteem. Ze eten minstens 40 tot 50 gram regenwormen, engerlingen (bladsprietkeverlarven) en emelten (langpootmuglarven) per dag. Dit komt neer op 17 kilogram ongewervelde diertjes per jaar! Engerlingen en emelten eten van de wortels en groene stengeldelen van gras waardoor het sneller uitdroogt, bruine plekken vormt of afsterft. Daarenboven lusten Mollen ook wel slakken. Door het graven van ondergrondse gangenstelsels zorgt een Mol voor een luchtige bodem waarin het regenwater sneller wegsijpelt. Zelf zijn ze een prooi voor roofvogels, reigers, Ooievaars, Wezels, Hermelijnen, Vossen en huiskatten op het moment dat ze hun snuit bovengronds vertonen.

Er bestaan verscheidene manieren om Mollen te verdelgen gaande van klemmen tot gif. Deze zijn bijzonder dierenvriendelijk en geven daarnaast geen zekerheid op een mollenvrije tuin. De aanwezigheid van een Mol wijst immers op een vruchtbare bodem en andere Mollen uit de omgeving zullen deze voedselrijke plek snel genoeg opzoeken. Je kan de aanwezigheid van Mollen ook zonder deze vreselijke tuigen binnen de perken houden.

Mol

TIPS

GEEN ENKELE MOL GEMOLD

- Plaats om de paar meter een bodemloze plasticfles in de mollenlang. De wind blaast over de flessenhals en vormt een geluid dat mollen niet verdragen.
- Steek een halve meter tuinslang voor de helft in de mollenlang en laat het andere uiteinde buiten liggen. Het gieren van de wind in deze tuinslang verjaagt de Mollen.
- Gebruik zogenaamde 'mollenverjagers' die trillingen veroorzaken. Mollen zijn ook 's nachts actief, apparaatjes die werken op basis van zonlicht zijn daarom minder doeltreffend dan die op batterijen.
- Plaats sterk ruikende voorwerpen zoals mottenballen, look, ammoniak of uitwerpselen van huisdieren zoals fretten in de mollenlang. Mollen zouden deze geuren zeer onaangenaam vinden. Er zijn ook ecologische producten in de handel verkrijgbaar die werken op basis van geuren.
- Stop fijnmazig kippengaas in de bodem tot op de grondwatertafel om een mollen vrije zone te creëren.
- Voor een mooie én functionele tuinrichting: Mollen mijden planten zoals keizerskroon of kruisbladwolfsmelk. Gebruik deze planten als natuurlijke barrière.

Die grote zwarte vogels

Men beschouwt Kraaien en Eksters als de boemannen onder de vogels. Die grote, zwarte, arrogante vogels worden over het algemeen niet zo graag gezien: ze verjagen de kleine zangvogels van de voedertafel, 'moorden' er tijdens het broedseizoen lustig op los en maken een hels kabaal als ze tijdens de wintermaanden de veiligheid opzoeken van het groepsleven. Maar zijn kraaiachtigen effectief 'kwaadaardiger' dan andere vogelsoorten? Waarom hebben ze zo'n slechte reputatie?

Het is de menselijke aard om sympathie te hebben voor 'de underdog'. Kleinere diersoorten die kansloos lijken ten opzichte van grotere soorten roepen bij ons onmiddellijk de reflex op om hen te beschermen. Aangezien wij alles willen opdelen in 'goed en kwaad' is ons oordeel snel geveld. Dit maakt het niet altijd even gemakkelijk om de dingen in het juiste perspectief te plaatsen. Het klopt dat kraaiachtigen af en toe een nest roven. Onderzoek wees echter uit dat Merels hun nest beter verstoppen in dicht struikgewas op plaatsen waar veel predatie is door Eksters. Vogels moeten dus leren om veilige locaties te selecteren. Blijft jouw Merel zijn jongen verliezen, dan duidt dit op een tekort aan veilige nestplaatsen. Anderzijds kan je gewoonweg niet voorkomen dat ieder jong dier gered wordt van een eventuele predator. In de natuur horen nu eenmaal rovers thuis. Jouw lieve huiskat, de schattige Eekhoorn die in jouw tuin nootjes komt zoeken en de prachtige specht die zo schuchter en onschuldig lijkt, roven eveneens jonge vogels en eieren uit nesten. De Merels en vele andere zangvogels zijn in feite zelf rovers. Alleen zijn de diertjes waarop zij jagen minder snoezig waardoor het voor ons gemakkelijker is om dit te accepteren. Vind jij het zelf niet prima als de Pimpelmees een spinnennest ontdekt en vakkundig opruimt of een vlinderrups aan haar jongen voert?

In de buurlanden voerde men onderzoek naar de invloed van kraaiachtigen op zangvogels. Hieruit blijkt dat deze soorten geen negatieve impact hebben op het algemene vogelbestand. Het zou natuurlijk wel kunnen dat er plaatselijk minder vogels tot broeden komen of dat individuele vogels een meer verborgen levenswijze zullen aannemen maar het heeft geen effect

Slimme rakkers

op grote schaal. Wil je de kleine zangvogels een voorsprong geven? Plant struiken zoals haagbeuk, meidoorn of klimop en snoei deze niet te kort. Deze struiken vormen een veilige schuil- en nestplaats voor jouw tuinvogels. De natuurlijke nestlocaties kan je aanvullen met nestkasten. Er zijn zelfs nestkasten met een vooruitspringende invliegopening die verhindert dat de nestjongen worden geroofd. Men verwijt kraaiachtigen, naast het plunderen van nesten, ook het verjagen van kleinere zangvogels op de voertafel. Zowel binnen één soort als tussen verschillende soorten bestaat er een strikte rangorde wie als eerste bij de voertafel mag. Dominante soorten zullen als eerste de lekkerste hapjes opeisen. Om deze onderlinge

Foto: Mark Schuurman / BuitenBeeld

Zwarte Kraai

concurrentie te verminderen, voer je best op verschillende plaatsen in de tuin. Plaats meerdere voederschalen op een redelijke afstand van elkaar in verschillende zones; hang een voederschaal in het midden van jouw grasveld en een andere tussen twee struiken, bevestig een pindacake tegen de stam van de kastanjeboom en ook een aan het uiteinde van de hazelaartwijgen, ... Hoe meer variatie, hoe moeilijker het voor een soort of individu wordt om de voederplaats voor zich alleen op te eisen. Hang daarom ook voedersilo's op met zaden en granen waar enkel de kleinere zangvogels gebruik van maken. Er bestaan beschermkooien, waarbij alleen kleine vogels door de mazen kunnen, om over het voedsel te plaatsen.

KRAAIACHTIGEN DOEN HET VUILE WERK

Hoe je het ook bekijkt, kleine zangvogels vormen maar een klein aandeel op het menu van kraaiachtigen. De meeste kraaiachtigen zijn opportunisten en eten zowel ongewervelde dieren, fruit en zaden als afval. Naast allerlei eetbaar afval dat de mens laat rondslingeren, eten ze in eerste instantie aas. Je ziet hen daarom regelmatig langs berm en op pechstroken van auto(snel)wegen wandelen, zoekend naar vogels, Egels of andere dieren die een auto niet op tijd zagen aankomen. Kraaien en Eksters spelen in Vlaanderen de rol van de gieren in meer zuidelijke regio's. De aanwezigheid van aaseters is een belangrijke factor in een gezond ecosysteem. Ze zijn dus echt wel onmisbaar.

Slimme rakkers

Kabaalmakers

Wij zijn het niet meer gewoon om diersoorten in grote aantallen bij elkaar te zien. Een grote groep Spreeuwen of Kauwen trekt dan ook de aandacht. Niet alleen de grote aantallen vallen op maar je zal hen ook gehoord hebben. Ze kwetteren en keuvelen erop los, vooral rond slaaptijd.

Zowel Spreeuwen als Kauwen leven van nature in losse groepen. Tijdens de wintermaanden smelten de groepen samen op gemeenschappelijke slaappleatsen in bosjes en rietkragen. Sinds 1970 verminderden de spreeuwnaantallen op Europees niveau. De spectaculaire wolken van honderdduizenden individuen van weleer zijn gereduceerd tot enkele tienduizenden. De Kauwen slaagden erin hun aantallen te behouden of doen het tegenwoordig zelfs iets beter. Toch zijn de kauwengroepen op winterslaappleatsen in het algemeen kleiner dan spreeuwengroepen. Maar vergis je niet, ook Kauwen kunnen met honderden tegelijk in een klein bos neerstrijken om er gezamenlijk de nacht door te brengen.

Hoe dan ook, beide soorten hebben de gewoonte om zich net voor de schemering te verzamelen op de slaappleats. Dit gaat gepaard met veel kabaal. Het duurt immers een hele tijd voor iedere vogel zijn plekje op een tak naar keuze veroverd heeft. Regelmatig vliegen hierbij kleine groepjes op, cirkelen enkele keren rond en laten zich terug in de bomenkruinen vallen. Een Sperwer of Havik op zoek naar een avondhapje doet de hele bende weer opschrikken waarna het gekibbel van voor af aan start. Uiteindelijk is iedereen tevreden en gaan de snaveltjes dicht...

Allerlei professionele apparaten die sirenes of angstkreten van andere diersoorten afspelen of lichtflitsen verspreiden, kunnen in principe de kolonie verjagen als deze toestellen een hele tijd na zonsondergang operatief zijn. Maar waar moeten de Spreeuwen en Kauwen dan naartoe? Er zijn in ons dichtbevolkt land nu eenmaal weinig bossen buiten het gehoorbereik van mensen gelegen. De periode waarin deze grotere kolonies zich verzamelen, beperkt zich echter tot de wintermaanden en hun gekwebbel verstomt bij nacht. Wil jij hen koesteren?

ZEN STEM voor de NATUUR

Vogelbescherming Vlaanderen vzw
Walburgstraat 37
B-9100 Sint-Niklaas
03/296 26 80
info@vogelbescherming.be
www.vogelbescherming.be